

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

วิทยาลัยครูเป็นสถาบันการศึกษาที่สำคัญสถาบันหนึ่ง ที่ช่วยในการพัฒนาการศึกษาของชาติ เพราะเป็นสถาบันที่ใหญ่ผลิตที่เรียกว่า "ครู" ซึ่งเป็นบุคคลที่ช่วยให้สมาชิกของชาติมีการศึกษาตามนโยบายเกี่ยวกับการศึกษาของรัฐบาลไทยเมื่อแรกเริ่มใช้พระราชบัญญัติธรรมนูญการปกครองแผ่นดิน เมื่อวันที่ 25 มิถุนายน พ.ศ. 2475 ความว่า "จะต้องให้การศึกษาย่างเต็มที่แก่ราษฎร" (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2524 : 31) การศึกษาก็ต้องวัดครูดี ดังนั้นการหาคนที่อันสำคัญยิ่งที่จะได้มาซึ่งครูที่ดี จึงเป็นหน้าที่ของวิทยาลัยครู ตั้งแต่กรมการฝึกหัดครู กระทรวงศึกษาธิการ ได้กระจายการศึกษาด้านการฝึกหัดครูไปทั่วประเทศถึง 36 แห่ง เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน รวมทั้งการพัฒนางานตามแนวทางของวิทยาลัยครู ให้ตรงตามความต้องการตามสภาพปัญหาของท้องถิ่นนั้น ๆ (พะยอม แกวกำเนิด, 2520 : 8) กรมการฝึกหัดครูจึงได้อนุมัติให้ดำเนินการโครงการกลุ่มวิทยาลัยครู โดยจัดกลุ่มวิทยาลัยครูทั้ง 36 แห่ง ออกเป็น 6 กลุ่มคือ กลุ่มวิทยาลัยครูภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง ภาคตะวันออก ภาคใต้ และนครหลวง ขอบข่ายงานของกลุ่มวิทยาลัยครูตามเจตนารมณ์ของกรมการฝึกหัดครูที่จะดำเนินการนั้น มิใช่เพียงแต่ในเรื่องวิชาการเท่านั้น แต่จะครอบคลุมถึงการบริหารงานอื่น ๆ ด้วยอย่างกว้างขวางรวมทั้งงานเกี่ยวกับบุคลากร อาคารสถานที่ เครื่องมือเครื่องใช้ วัสดุอุปกรณ์ กิจกรรมต่าง ๆ รวมทั้งโครงการต่าง ๆ ด้วย (พะยอม แกวกำเนิด, 2520 : 8)

เพื่อความสมบูรณ์ในหน้าที่แห่งพระราชบัญญัติวิทยาลัยครู พ.ศ. 2518 ที่ได้อนุมัติไว้ว่า "ให้วิทยาลัยครูเป็นสถาบันการศึกษาและการวิจัย มีวัตถุประสงค์ประสงค์ให้การศึกษาระดับอาชีวการ และผลิตครูถึงระดับปริญญาตรี ทำการวิจัย ส่งเสริมวิชาชีพและวิद्यฐานะของครู อาจารย์ และเจ้าหน้าที่ผู้บริหารการศึกษา ทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม และให้บริการทางวิชาการแก่สังคม" (ราชกิจจานุเบกษา, 2518 : 4) ซึ่งได้สถาปนาให้ภาระหน้าที่การงานของอาจารย์วิทยาลัยครู

เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม ที่เน้นงานสอนเพียงอย่างเดียว ทั้งนี้กรรมการศึกษาได้กำหนด ชั่วโมงการทำงาน และลักษณะงานของอาจารย์วิทยาลัยครูขึ้นดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ กรมการศึกษาศึกษา, หนังสือควน)

1. ชั่วโมงทำงานของอาจารย์เป็น 35 ชั่วโมงต่อสัปดาห์
2. งานสอน สอนนักศึกษาครู ชั่วโมงสอนสัปดาห์ละ 10 ชั่วโมง
3. งานที่เกี่ยวข้องกับการสอน มีชั่วโมงทำงานเกี่ยวกับการสอนนักศึกษาครูเท่ากับ ชั่วโมงสอน คือ สัปดาห์ละ 10 ชั่วโมง
4. งานนิเทศการศึกษา
5. งานวิจัย บริการวิชาการ แต่งตำรา
6. งานที่เกี่ยวข้องกับกิจการนักศึกษา
7. งานสำนักงานและธุรการอื่น ๆ
8. งานบริหาร

แต่อย่างไรก็ตาม ภาระหน้าที่ในการสอนนั้นก็ยังเป็นสิ่งสำคัญอยู่ ซึ่งพิจารณาได้จาก ข้อค้นพบของ เอนก ศิลาภิบาลย์ ได้ทำการศึกษาเพื่อสร้างเกณฑ์การประเมินผลการปฏิบัติงาน ของอาจารย์ในวิทยาลัยครู พบว่า อาจารย์วิทยาลัยครูปฏิบัติงานด้านต่าง ๆ คือ การสอนทั้ง ภาคทฤษฎีและปฏิบัติการ นิเทศการสอนหรือฝึกงาน วิจัย เขียนตำราและเอกสารทางวิชาการ ให้การบริการทางวิชาการ บริหารธุรการ การบริการนักศึกษา และงานอื่น ๆ ที่ได้รับแต่งตั้ง เป็นครุจักรวาล นอกจากนี้ยังพบว่าอาจารย์ส่วนใหญ่ใช้เวลาในด้านการสอน รองลงมาได้แก่ การบริการนักศึกษา และการบริหาร ตามลำดับ ส่วนงานด้านการวิจัยมีอาจารย์ทำน้อยที่สุด (เอนก ศิลาภิบาลย์, 2521 : 111-112) ซึ่งสอดคล้องกับข้อค้นพบของ สมชาย วงษ์เกษม ที่ได้ศึกษาดังบทบาทการสอน การวิจัยและการบริการสังคมของอาจารย์วิทยาลัยครูในภาค ตะวันออกเฉียงเหนือ แล้วพบว่าอาจารย์เกือบทั้งหมดทำหน้าที่สอนโดยไม่ได้อะไร และมากกว่า 2 ใน 3 สอนโดยไม่ได้รับการส่งเสริมในวิชาที่ตนสอน (สมชาย วงษ์เกษม, 2519 : 112-115)

จากข้อค้นพบดังกล่าวจะค้นพบได้ว่า ถึงแม้ว่าอาจารย์วิทยาลัยครูจะมีภาระในหน้าที่ต่าง ๆ งานสอนก็ยังคงเป็นงานหลักเพราะเป็นงานที่ต้องรับผิดชอบโดยตรง การปฏิบัติงานอื่น ๆ จึง

ทำเป็นส่วนน้อย ซึ่งประสิทธิภาพการทำงานของอาจารย์มหาวิทยาลัยจะบรรลุเป้าหมายตามนโยบายของกรรมการที่กักตุนก็ต้องขึ้นอยู่กับกระบวนการบริหารบุคลากรที่ต้องใช้วิจารณ์ในการวางแผนตัดสินใจของผู้บริหารอย่างละเอียด ดังนั้นผู้บริหารจึงมีความต้องการทราบข้อมูลเกี่ยวกับบุคลากรเพื่อสามารถวางแผนและตัดสินใจ ภาระงานต่าง ๆ ก็เป็นข้อมูลที่สำคัญอย่างหนึ่งที่ผู้บริหารสามารถพิจารณาได้จากปริมาณงานที่อาจารย์ได้ปฏิบัติหน้าที่ในภาระงานนั้น ๆ การวิเคราะห์ปริมาณงานจึงเป็นเครื่องมือช่วยในกระบวนการวางแผนและตัดสินใจของผู้บริหารได้ ดังนั้นผู้ทำการวิจัยเกี่ยวกับการวิเคราะห์ปริมาณงาน เช่น สมชาย ทยานขง และ ชนิกา ศิปปอนันต์ ได้ทำการสำรวจและวิจัยลักษณะหน้าที่และปริมาณงานของอาจารย์ประจำในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะศึกษาลักษณะหน้าที่และปริมาณงานของอาจารย์ในแผนกวิชาต่าง ๆ ในคณะต่าง ๆ ในด้านงานสอน งานวิจัย งานวิชาการ งานกิจการนิสิต งานบริหารและธุรการ และงานบริการชุมชน (สมชาย ทยานขง และ ชนิกา ศิปปอนันต์, 2519 : 4) เพื่อเป็นเครื่องมือช่วยให้ผู้บริหารทราบข้อมูลเกี่ยวกับทรัพยากรที่มีอยู่ การใช้ทรัพยากร และวิธีการคิดคำนวณทรัพยากรต่าง ๆ เพื่อสามารถวางแผนในการบริหารเกิดประสิทธิภาพมากที่สุด

นัฐพร แก้วส่อง ได้ทำการวิเคราะห์ภาระงานสอนของอาจารย์มหาวิทยาลัยขอนแก่น เพื่อเป็นข้อมูลสำหรับผู้บริหารในการประกอบการตัดสินใจวางแผนซึ่งวิเคราะห์ตามแนวทางของฮาโรลด์ ซี (Harold W. See) ผู้เชี่ยวชาญประจำทบวงมหาวิทยาลัยที่ได้วางแผนไว้ (นัฐพร แก้วส่อง, 2526 : 1) โดยการใช้ปริมาณงานในด้านต่าง ๆ ที่คิดเป็นชั่วโมงงานมาเทียบให้เป็นชั่วโมงงานในการสอนสำหรับการวิเคราะห์

จะเห็นได้ว่าปริมาณงานในลักษณะต่าง ๆ กัน ได้มีผู้นำไปทำการวิเคราะห์ด้วยวิธีการต่างกัน เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการวางแผนและตัดสินใจแก่ผู้บริหาร ผู้วิจัยเป็นอาจารย์ในวิทยาลัยครูเพชรบุรีวิทยาลงกรณ์ เห็นในความสำคัญของปริมาณงานอาจารย์วิทยาลัยครู ดังนั้นการวิจัยเรื่องนี้จึงเป็นการพัฒนารูปแบบการวิเคราะห์ปริมาณงานอาจารย์วิทยาลัยครู โดยนำแนวทางของ ฮาโรลด์ ซี (Harold W. See) ผู้เชี่ยวชาญประจำทบวงมหาวิทยาลัย ได้เสนอแนะไว้สำหรับวิเคราะห์ปริมาณงานอาจารย์มหาวิทยาลัย มาพัฒนาเป็นรูปแบบสำหรับวิเคราะห์ปริมาณงานอาจารย์วิทยาลัยครู โดยใช้ปริมาณงานในด้านต่าง ๆ ที่คิดเป็นชั่วโมงงานมาเทียบให้เป็นชั่วโมงงานในการสอนสำหรับการวิเคราะห์ ทั้งนี้ผู้วิจัยตระหนักถึงความสำคัญของการสอน แนวทางวิทยาลัยครูจะมีภาระหน้าที่งานด้านอื่น ๆ แยกงานด้านการสอนก็ยังเป็นภาระงานที่สำคัญ ดังนั้น

ในการวิเคราะห์ปริมาณงานในด้านต่าง ๆ น่าจะใช้หลักเกณฑ์ที่ขบให้เป็นอย่างงานในการสอน นอกจากที่ผู้วิจัยยังคำนึงถึงประโยชน์ของงานวิจัยที่ว่ารูปแบบการวิเคราะห์ปริมาณงานอาจารย์ วิทยาลัยครู น่าจะเป็นเครื่องมือช่วยในการวางแผนตัดสินใจด้านบุคลากรของผู้บริหาร และเพื่อจะได้แนวทางและหลักเกณฑ์การวิเคราะห์ปริมาณงานที่ได้รับการยอมรับต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษารูปแบบการวิเคราะห์ปริมาณงานของอาจารย์วิทยาลัยครู
2. เพื่อศึกษาปริมาณงานของอาจารย์วิทยาลัยครู ในด้านงานสอน งานนิเทศการศึกษา งานวิจัยผลิตตำรา งานส่งเสริมวิชาการ งานที่เกี่ยวกับกิจการนักศึกษา งานบริการชุมชน งานทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม งานบริหารและงานธุรการ ตามรูปแบบการวิเคราะห์ปริมาณงานที่จัดทำขึ้น

ขอบเขตของการวิจัย

1. การวิจัยมุ่งศึกษารูปแบบการวิเคราะห์ปริมาณงานอาจารย์วิทยาลัยครู โดยพิจารณาลักษณะหน้าที่และปริมาณงานของอาจารย์วิทยาลัยครู ในภาคเรียนต้น ปีการศึกษา 2527 ลักษณะต่าง ๆ 8 ลักษณะได้แก่ งานสอน งานนิเทศการศึกษา งานวิจัยผลิตตำรา งานส่งเสริมวิชาการ งานที่เกี่ยวกับกิจการนักศึกษา งานบริการชุมชน งานทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม งานบริหารและงานธุรการ เฉพาะค่าปริมาณงานเท่านั้น มิได้รวมถึงคุณภาพและความเขลาของงาน
2. การปฏิบัติงานของอาจารย์วิทยาลัยครู วัตถุประสงค์เป็นจำนวนชั่วโมงต่อสัปดาห์
3. ในการนำรูปแบบไปใช้ในการวิเคราะห์ปริมาณงานของการวิจัยครั้งนี้ ใช้ข้อมูลอาจารย์วิทยาลัยครู จากกลุ่มวิทยาลัยครู 6 ภาค คือ กลุ่มวิทยาลัยครูภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง ภาคตะวันตก ภาคใต้ และนครหลวง โดยสุ่มภาคละ 1 วิทยาลัยครู
4. ในการสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบการวิเคราะห์ปริมาณงานของการวิจัยครั้งนี้ ใช้ข้อมูลจากผู้บริหารวิทยาลัยครูที่สุ่มแล้วภาคละ 1 วิทยาลัยครู

ข้อตกลงเบื้องต้น

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามเป็นข้อมูลที่ประกอบกับข้อมูลจากกองแผนงาน กรรมการที่คณาจารย์ คณะครู และข้อมูลจากฝ่ายวิชาการ วิทยาลัยครู 6 แห่ง เพื่อความถูกต้องตรงตามของข้อมูลที่นำไปวิจัย ในกรณีผู้วิจัยไม่ได้ข้อมูลจากแบบสอบถามบางส่วน ผู้วิจัยก็จะยึดถือข้อมูลจากกองแผนงาน กรรมการที่คณาจารย์ คณะครู และข้อมูลจากฝ่ายวิชาการวิทยาลัยครู 6 แห่ง เป็นข้อมูลที่ถูกต้องเพื่อนำไปใช้กับรูปแบบการวิเคราะห์ปริมาณงานอาจารย์วิทยาลัยครูที่เหมาะสม

ความไม่สมบูรณ์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ในการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยไปแบบสอบถาม มีอาจารย์จำนวนหนึ่งไม่ส่งแบบสอบถามกลับคืน ทำให้ไม่สามารถนำรายละเอียดของลักษณะงานและปริมาณงานของอาจารย์ทุกคนในวิทยาลัยครูไปใช้ประกอบกับข้อมูลจากกองแผนงาน กรรมการที่คณาจารย์ คณะครู และข้อมูลจากฝ่ายวิชาการวิทยาลัยครู 6 แห่ง เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องตรงตามทั้งหมดได้

คำจำกัดความ

อาจารย์ หมายถึง อาจารย์ปฏิบัติงานในวิทยาลัยครู มีตำแหน่งหน้าที่เป็นอาจารย์ประจำทำการสอนอยู่จริงในภาคเรียนต้น ปีการศึกษา 2527

ปริมาณงาน หมายถึง งานที่อาจารย์ทำในภาคเรียนต้น ปีการศึกษา 2527 ประกอบด้วย งานสอน งานนิเทศการศึกษา งานวิจัยผลิตตำรา งานส่งเสริมวิชาการ งานที่เกี่ยวข้องกับกิจการนักศึกษา งานบริการชุมชน งานทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม งานบริหารและงานธุรการ

งานสอน หมายถึง งานที่อาจารย์แต่ละท่านได้รับมอบหมายในการสอนแก่ศึกษาคณะภาคปกติ คณะครุศาสตร์ของวิทยาลัยครู รวมทั้งงานที่เกี่ยวข้องกับการสอน ได้แก่ การเตรียมการสอน การตรวจงาน และการให้คำปรึกษากับนักศึกษาของตนเองเรียน

งานนิเทศการศึกษา หมายถึง งานที่อาจารย์ทำการนิเทศการสอนของนักศึกษา
ฝึกสอน

งานวิจัยผลิตตำรา หมายถึง งานที่อาจารย์ทำการวิจัย การเขียนตำราเอกสาร

งานส่งเสริมวิชาการ หมายถึง งานที่อาจารย์ปฏิบัติเพื่อส่งเสริมด้านวิชาการ
ประกอบการเรียน บทความทางวิชาการ

งานที่เกี่ยวกับกิจการนักศึกษา หมายถึง งานที่อาจารย์ทำในการเป็นอาจารย์ที่ปรึกษา
อาจารย์ที่ปรึกษาชมรมต่าง ๆ อาจารย์แผนกหอพัก แผนกแนะแนว แผนกปกครอง แผนก
โครงการอาหาร และแผนกสวัสดิการพยาบาล

งานบริการชุมชน หมายถึง งานที่อาจารย์ให้บริการแก่ชุมชน

งานทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม หมายถึง งานที่อาจารย์ปฏิบัติเพื่อส่งเสริม และเผยแพร่
ศิลปวัฒนธรรม

งานบริหาร หมายถึง งานที่อาจารย์ปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่ง อธิการ รองอธิการ
หัวหน้าสำนักอธิการ หัวหน้าคณะ หัวหน้าศูนย์ หัวหน้าภาควิชา และหัวหน้าแผนก

งานธุรการ หมายถึง งานที่อาจารย์ปฏิบัติงานธุรการในสำนักงานอธิการ สำนักงาน
คณะวิชา ศูนย์ ภาควิชา และแผนก

งานอื่น ๆ หมายถึง งานที่อาจารย์ทำนอกเหนือจากที่กล่าวมาแล้วทั้งหมด

อาจารย์เต็มเวลา หมายถึง อาจารย์ที่ทำหน้าที่สอนบรรยายหรือเทียบเท่า จำนวน
10 ชั่วโมงต่อสัปดาห์

อาจารย์เต็มเวลาสุทธิ หมายถึง จำนวนอาจารย์เต็มเวลาที่จะต้องทำหน้าที่เฉพาะ
การสอนในภาควิชาหรือคณะวิชา โดยไม่คิดภาระงานด้านอื่น

อาจารย์ภาระงานอื่น หมายถึง จำนวนอาจารย์เต็มเวลาที่ทำหน้าที่ในภาระงานอื่น
นอกเหนือจากการสอนในภาควิชา

จำนวนหน่วยกิต หมายถึง จำนวนหน่วยกิตของวิชาชั้น ๆ คิดตามจำนวนกลุ่มที่เปิดสอนวิชาชั้น

จำนวนหน่วยกิตนักศึกษา หมายถึง จำนวนหน่วยกิตของวิชาชั้น คิดตามจำนวนนักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนวิชาที่เปิดสอนในภาควิชาหรือคณะวิชา

จำนวนนักศึกษาเต็มเวลา หมายถึง จำนวนหน่วยกิตนักศึกษาที่หารด้วยจำนวนหน่วยกิตโดยเฉลี่ยที่นักศึกษาต้องลงทะเบียนเรียนในภาคเรียนหนึ่ง ๆ

ชั่วโมงสอนจริง หมายถึง ชั่วโมงทั้งหมดที่ทำการสอนจริงนับตั้งแต่ ชั่วโมงสอนบรรยาย ชั่วโมงปฏิบัติการ และชั่วโมงฝึกงาน

ชั่วโมงสอนมาตรฐาน หมายถึง ชั่วโมงสอนจริงที่ได้รับการปรับค่าให้เป็นชั่วโมงสอนบรรยาย

ชั่วโมงภาระงานอื่น หมายถึง ชั่วโมงงานในภาระงานอื่นนอกเหนือจากภาระงานสอน

ภาระงานสอน หมายถึง ภาระงานสอนที่อาจารย์เต็มเวลาสุทธิต้องรับผิดชอบดำเนินการสอนนอกเหนือจากภาระอื่น

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. รูปแบบการวิเคราะห์ปริมาณงานอาจารย์วิทยาลัยครูจะช่วยให้ได้ข้อมูลสำหรับผู้บริหารวิทยาลัยครู ในการวางแผนจัดสรรอัตรากำลังอาจารย์ให้ได้สัดส่วนกับงาน ใช้กันได้เหมาะสมกับงาน เปิดโอกาสเขาเห็นกันในการทำงานและเกิดความเป็นธรรม ซึ่งนำไปสู่การบำรุงขวัญ และสามารถวางแผนพัฒนาบุคลากรได้เหมาะสมยิ่งขึ้น
2. รูปแบบการวิเคราะห์ปริมาณงานอาจารย์วิทยาลัยครูจะช่วยให้ได้แนวทางแก่ผู้บริหารได้วางแผนการดำเนินงานประเภทต่าง ๆ ในวิทยาลัยครูต่อไปในอนาคตกว่าควรจะเหมาะไปในทิศทางใด ให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อม

3. รูปแบบการวิเคราะห์ปริมาณงานอาจารย์วิทยาลัยครูจะช่วยให้ได้แนวทางในการวางแผนระดับงาน เพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกันระหว่างวิทยาลัยครูตามนโยบายโครงการกลุ่มวิทยาลัยครูของกรมการฝึกหัดครู

4. รูปแบบการวิเคราะห์ปริมาณงานอาจารย์วิทยาลัยครูจะช่วยให้ได้แนวทางเบื้องต้นในการวิเคราะห์ภาระงานของอาจารย์วิทยาลัยครู เพื่อจะได้แนวทางและหลักการวิเคราะห์ที่ได้รับการยอมรับต่อไป

5. รูปแบบการวิเคราะห์ปริมาณงานอาจารย์วิทยาลัยครูจะช่วยให้ได้ข้อมูลพื้นฐาน (Basic Data) อันสำคัญของวิทยาลัยครู

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย